

روهظ؛ لیوأت (ج)

- میری ن آرق ردی عوضوم لصا تام اطن

نآرق رد ی عوضوم لصا تاماظن میری

رگی دیاج زا ار رضانع همه، دش رارقرب هیآ نیارد [1] ی عوضوم لصا ماطن کی یتقو هک دوش یم «**هربقا**» تقو نآ، نینموملاریما دش «**ناسنالا لتق**» یتقو. میهدب قیبطت میه اوخب میروایب دنک یم توافت همه «**هرفکا ام**».

ضرق یلبق ره اظ ماطن زا هک یطابترا هن اما، دندنطبترم مه هب همه، یلیوات دیدج یاضف رد یضعب. دندنک یم یراذگاج ار شا هناد هناد میسرپب ماما زا رگا هک شدوخ اب بسانم یزیچ. میریگب یم یراذگاج. دندنک یم رارقرب ار ماطن نامه ترضح. دینیب یم تسه مه رت لصفم هک یلیوات تایاور [2] دشاب لخادت هک نیارد، دوش یم انعم، شدوخ بسانم دیدج ماطن رد؛ دندنک.

تاروهظ «» = تاماظن

سونام نآ اب ماع فرع هک ار هچ ره، تسا فل تخم یاه ماطن انعم زا رثکا رد طفل لامعتسا هک اچنآ زا نهذ رد امش رگا اما. دراذگ یم نآ رب ی فرع روهظ مسا - ار شا عوضوم لوصا و شا هیلوا رضانع نآ - تسا دی شروخ ییوگ یم، یسونأم الاح ات امش دیتفگ وا هب؛ دندرک ضوع ار لوصا یدابم، ماع فرع نیمه کی رد دینرب ار وا ینهذ یدابم رگا. ادخ ربمغی پی نعی دی شروخ دعب هب الاح زا. درک عولط هک تسا نیاروهظ لایا عجری، لیوات لای نعی. دوش یم ضوع مه روهظ، رگی د ماطن.

زا یضعب. ماع فرع نهذ سونام ی نعی روهظ زا روظنم مییوگ یم! تسا ره اظ فالخ هک لیوات دییوگ یم دییوگ یم یتقو فرع ی نعی. دراد ی فرع روهظ مییوگ یم؛ تسا فرع نهذ سونأم، هیرکف لوصا یدابم کی رد ار وا نهذ دینرب یتقو اما. یجراخ دی شروخ قیادصم هب ناشدوخ سنا رطاخ هب دنمهف یم ار نیاروهظ لایا عجری، لیوات لای نعی. دوش یم ضوع مه اه نآ دوخ یارب روهظ رگی د الاح، رگی دیاضف نینموملاریما غارس دور یم ماطن نآ رد. یجراخ رمق غارس دورب اه نآ نهذ رمق دییوگ.

تالیوات همه الا و ماع فرع نهذ رد تسانعم نآ یدابم ندوب سونأم مدع، شنندوب لیوات هجو، لیوات دندن تاروهظ دیور یم اضف نآ رد یتقو تالیوات همه و دنلامعتسا.

تایضایر، هفسلف رد (Axiome: یوسنارف هب) مویسکآ ای نوناق نُب، تشادُنُب، عوضوم لصا [1] نآ یور زا و دوش یم هتفریذپ ضرفشیپ لکش هب و تابثا نودب هک تسا یاهرازگ، کیزیف و قطنم فی رعت کی سالک هفسلف رد هکنانچ نآ تایهیدب ای لصا. دندوش یم جارختسا اهورازگ ریاس یهیدب ای حضاورپ هک (دوش یم هئارا نیدامن تروص هب بلغا تایضایر رد) تسا یاهرازگ، تساهدش لصا، نیاربانب، تسا شریذپ دروم، دشاب حرطم نآ دروم رد یلاؤس ای ثحب هکنیا نودب و تسا ای قطنم رد هکنانچ نآ؛ درگی رارق هدافتسا دروم اعدا ای لالدتسا یارب ییانبم ناونع هب دناوتیم آلماک موهفم هک تساهدش هتفرگ (axioma) یانوی هژاو زا هژاو نیاروهظ لایا عجری، لیوات لای نعی. دوش یم ضوع مه اه نآ نهذ رمق دییوگ.

دنکیم لقتنم ار یهیدب ای حضاو، بسانم، تسرد

تسا لالدتسا یارب یغورش هطقن ای ضرفشپ، لصا، نردم قطنم رد

رایسب، نآیدنب عوضوم لصا میراد (تایضایر ای **کیزیف** رد آلومعم) یاهیرطن هک یم اگنه آلومعم اب ناوتیم ار هیرطن نآ یاههرازگ مامت هک دهیم ناشن راک نیا. دوب دهاوخ ابیز و شخب تذلل دروآ تسد هب "عوضوم لصا" یکدن رایسب دادعت نترفریذپ.

هخیرات

موس هدس) **سیدی مشرا**. دندرک شناد دراو **ینانوی** نادنم شناد، راب نیتسخن یارب ار اهه یضق و اهلصا ماجنارس ات. تساهدرک هدافتسا «هیضق» و «لصا» زا اهراب، دوخ یاهباتک رد (دالیم زا شپ یسدنه یاهه یضق و اهلصا، باتک هدزیس رد دوخ **لوصا** باتک رد (دالیم زا شپ موس هدس) **سیدی لقا** تساهدرک مظنم ار.

نیتسخن، هنومن یارب. تسا هدیمن (تساوخ ~ postulate) **التسوپ** سیدی لقا، ار اهلصا زایرامش هطقن و دنیب هلصاف نیرتهاتوک: تساهدش میظنت بیترت نیا هب، سیدی لقا لوصا رد التسوپ «دنکیم لصو مه هب ار اهنآ هک تسا یتسار طخ».

یسیدی لقا هسدنه لوصا

جارختسا ریز لصا چنپ زا (**سروغاثیف** هیضق لاثم یارب) **یسیدی لقا** هسدنه یایضاق مامت دنوشیم:

دزاسیم صخشیم ار درف هب برصحنم طخ کی هطقن و د ره: لوا لصا.

داد دادتما تسار طخ یور تیاهن یب ات ناوتیم ار طخ هراپ ره: مود لصا.

دومن مسر هریاد کی ناوتیم عاعش ناو نع هب طخ هراپ کی و زکرم ناو نع هب هطقن کی اب: موس لصا.

دناق اب طنا لباق رگید کی اب همئاق یایاوز همه: مراهچ لصا.

P زا هچنانچ دراد دوجو M دننام طخ کی اهنت، نآ رب عقاو ریغ P هطقن و L طخ ره یازا هب: **مچنپ لصا** تسا یزاوم L اب و درذگیم.

دنچ دیاب هک روطنامه. میراد زاین **طخ** و **هطقن** دننام میهافم هب، عوضوم لوصا نیانایب یارب نودب زین ار موهفم دنچ تسا مزال، دنوش جارختسا اههرازگ هیقب ات میریذپ تابثان و دب ار هرازگ لوصا دوشیم هدی هک روطنامه. دنیوگیم «اههدشن فیرعت» میهافم نیا هب. میریذپ فیرعت (ایدپ یکی و تیاس). دنیام نیم رطن هب یهیدب و هداس رایسب، مچنپ لوصا زج هب، **یسیدی لقا** هسدنه

هرازگ ریاس، مویسک آدنچ شریذپ اب امش هک ییاج؛ دراد درب راک تایضایر رد رتشیب مویسک آهژاو، خیرات کی تامویسک آماظن نیرتفورعم. دیزاسیم ار ناتماظن و دینکیم جاتنسا اهنآ زا ار اه هدش انشآ نآ اب هسردم رد رتشیب و رتمک ام همه هک تسا (حطسم هسدنه =) **یسیدی لقا** هسدنه اهمویسک آزا یکی رگا اذل. دوشیم انب اهنآ رب ماظن کی لک و دنتسه اهماظن هدولاش اهمویسک آ. میا دوخ اما. (داتفا یسیدی لقا هسدنه یارب هک تسا یقافتا نیا و) دوشیم ضوع ام ماظن، مینک ضوع ار

هلاقم؟ مریذپب ار مویسکآ هک دهدیم هزاجا ام هب یزیچ هچ ؟تسیچ شتیهام ؟تسیچ مویسکآ (مویسکآ هرابرد)

لصا ،نیزاغآ هراگنا دودحم دادعت زا نآ شیداییپ دنور هک تسا یراتخاس ی عوضوم لصا متسیس دوشیم هدنارتسگ و زاغآ یقطنم دعاوق و (نیزاغآ یاههرازگ) عوضوم

نیزاغآ یاههراگنا ؟

نودب ،نآ ینعم هک تسا نخس نادیم کی رد میهافم نآ [هدشنفیرعت ترابع زین] نیزاغآ هراگنا و هریاد ،طخ نوچ ییاههراگنا یسدیلقا هسدنه رد لاثم یارب .دوش هتشاگنا مهفلباق ،فیرعت .دنتسه هدشنفیرعت اهنآ دننام

• یفیرعت یاههراگنا :

(صخشم دعاوق قبط هک دنتسه نخس نادیم رد میهافم نآ)اههدشفیرعت ای یفیرعت هراگنا .دنشاب هدمآ تسدهب هدشنفیرعت یاههراگنا زا (فیرعت راتخاس

عوضوم لصا ؟

دودح هک یمسق هب ،تسا نخس نادیم رد یاهرازگ ترابع کی [تشادنب / نیزاغآ هرازگ ای] عوضوم لصا هتشاگنا یهیدب اهنآ یتسرد و دنشاب نخس نادیم رد یفیرعت یاههراگنا ای نیزاغآ یاههراگنا نآ .دوش

دنایسدیلقا هسدنه عوضوم لوصا ریز رد ۵ ات ۱ هرازگ لاثم یارب

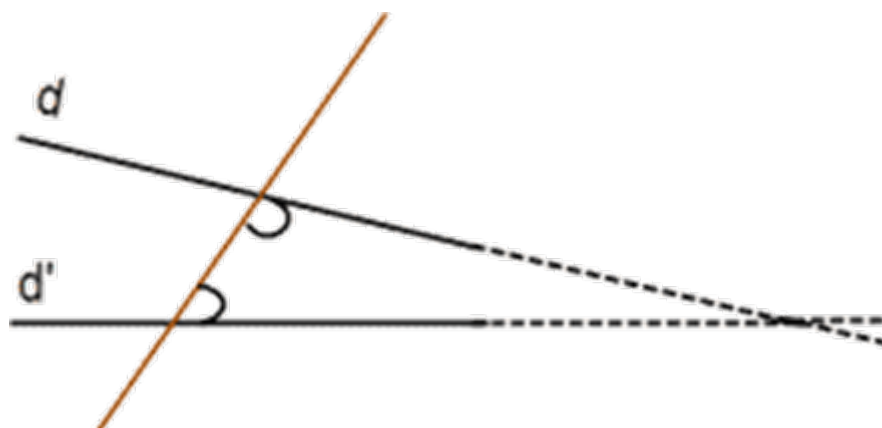
۱- دنارذگ طخ کی ناوتیم هطقنود ره زا

۲- دنارتسگ دودحمان رس ود زا ناوتیم ار طخهراپ ره

۳- درک مسر مولعم غاعش و زکرم اب ناوتیم ار هریاد کی

۴- دنربارب همئاق یاههشوگ هم

۵- رد یلخاد یاههشوگ عمج هزادنا رگا ،دنوش عطق یموس تسار طخ اب هحفص رد d' و d طخ ود رگا -۵ عمج هک یفرط نامه رد ،همادا تروص رد d' و d طخ ود هاگنآ دشاب همئاق ود زا رتمک موس طخ فرطکی ؟ .دننکیم عطق ار رگیدکی ،تسا همئاق ود زا رتمک یلخاد یاههشوگ

سدى لقا مچنپ لصا

: رارق هب نآ روهشم تروص اب مچنپ لصا زا تروص نيا

، درک مسر نآ اب يزاوم طخ کي ناوتيم رثکا دح طخ کي زا چراخ هطقن ره زا

، تسا روهشم [Playfair's axiom](#) ريف ي لپ عوضوم لصا هب ريخا تروص ، تسا زرامه

جاتن تسا دعاوق ؟

ييا ههرازگ زا ربتعم جاتن تسا ناگما هک دن تسه يدعاوق يعوضوم لصا هاگتسد رد جاتن تسا دعاوق ، دنزاسيم نکمم ار دن اضورفم هم دمقم ناوئع هب هک

يعوضوم لصا هاگتسد ؟

:لماش يعوضوم لصا هاگتسد کي

، يزاغآ ياههراگانا دودحم دادعت ۱-

، هعوضوم لوصا ۲-

جاتن تسا دعاوق دودحم دادعت ۳-

، تسا

دعاوق ينمض روطه هب و هعوضوم لوصا ، يزاغآ ياههراگانا نايب زا دعب يسديلقا هس دنه رد ، لاثم يارب يزاغآ ياههراگانا هيآپ رب :ينعي . هتخادرپ هديمان يسديلقا هس دنه هچنآ ن دن ارتسگ هب ، جاتن تسا هيآپ رب ، يقطنم جاتن تسا دعاوق ندرز راک :زني و ؛ [ندرک فيرعت] نتخاس ديدج ميهافم راهريجنز ندرک جاتن تسا ديدج هيضق راهريجنز و ، اههتشاگانا نب

هعوضوم لوصا هاگتسد رد ناهرب ؟

ره هک يمسق هب ، تسا ياهرازگ ياهترابع زا يهانتم ياهريجنز يعوضوم لصا هاگتسد رد ناهرب کي راک طسوت و هريجنز يلبق ياهترابع زا اي دشاب هاگتسد نآ عوضوم لصا کي هريجنز نيا ترابع دشاب هدمآ تسد هب هاگتسد نآ جاتن تسا دعاوق ندرز

هعوضوم لوصا هاگتسد رد هيضق ؟

نآ رد يناهرب رگا طقف و رگا تسا يعوضوم لصا هاگتسد کي رد هيضق کي ياهرازگ-ترابع کي دشاب نآ رصنع نيخآ ياهرازگ-ترابع نيا هک دشاب هاگتسد

 ، تسا هيضق کي عوضوم لصا ره ، هيضق فيرعت رب انب :

هعوضوم لوصا لالقتسا ؟

لوصا زا یاہومجریز چہ رد یوضع رگا دنیوگ لقتسم ار یعوضوم لصا هاگتسد کی عوضوم لوصا
ہک ،ہاگتسد نآ عوضوم لوصا زا ،ہاگتسد نآ جاتنتسا دعاوق طسوت ،دناوتب ہک دشابن نآ عوضوم
دیآتسد ہب ،دنتسین عومجریز نیارد

عوضوم لوصا هاگتسد یراگزاس ؟

ہاگتسد نآ رد ودرہ نآ ضیقن و یاہرازگ ترابع کی رگا تسا راگزاس یعوضوم لصا هاگتسد کی
دشابن ہیضق

لاثم دنج [2]

نع لصفملا نع حلصا نب لیمج نع ریمع یبأ نب دمحم نع ہیبأ نع هللا همحر میہاربإ نب یلع لاق
یذلأ مطعألا هللا مسافورح نم عطقنم نآرقلا یفرح لك و ملا :لاق هنأ عرفعج یبأ نب رباح
لاق ہیف بیرال باتكلا كلذهلوق تلق لاق باجیف ہب وعديف عمامإلا و لوسرلا هفلؤی
و نوقتملامہ انتعیشل ناتیآلاف نیقتملل یدہ مامإ هنأ ہیف كشال ع نینمؤملا ریمأ باتكلا
لاق نوقفنې مهانقررام و ععجرلا و عمئاقلا مایق و روشنلا و ثعلالوہ و بیغللاب نونمؤی نیذلأ
(۳۳ص ؛ قرهاطلا قرتعلا لئاضف یقرهاطلا تايآلا لیوأت)نولتی نآرقلا نم مهانملاع مام

«(مالسلا هیلع) یلع ؤیالو ،معن» :لاق ؟رشبلل یركذال ېه ام و :تلق

«ةیالولا» :لاق ؟ربكلا یدحل اہنإ :تلق

اھنع رخأت نم و ،رقس نع رخأ انتیالو ىلإ مدقت نم» :لاق ؟رخأتی وأ مدقتی نأ مك نم ءاش نم :تلق
«انتعیش هللا و مہ» :لاق نیمیال باحصأال «رقس ىلإ مدقت

نولصیال و ہدعب نم ءایصوالا و دمحم یصو لوتن مل انإ» :لاق ؟نیلصملا نم كن مل :هل تلق
«مہیلع

«نیضرعم ؤیالولا نع» :لاق ؟نیضرعم ؤركذتلا نع مہل امف :تلق

(۵۲۸ص، ۵ج : نآرقلا ریسفت یف ناہربلا)«ةیالولا» :لاق ؟ةركذت اہنإ الك :تلق

اذا لیلال و لج و زع هللا لوق یف ع هللا دبع یبأ نع دیزی نب رباح نع رمش نب ورمع نع اعوفرما
ماق اذا مئاقلا وہ و ىلجت اذا راہنلا و مئاقلا مایق موی وہ و ؤمایقلا موی ىلإ سیلبإ ؤلود لاق یشغی
ةنجال یأ یرسیلل ہرسینسف لطابلا یقتا و قحلا ہسفن یطعأ یقتا و یطعأ نم امأف هلوق و

ینسحلاب بذك و قحلا نع لطابلاب ینغتسا وقحلا نع ہسفن نب ینعی ینغتسا و لخب نم امأ و
نإ هلوق امأ و رانلا ینعی یرسعلل ہرسینسف ہدعب نم ع ؤمئألا و بللاط یبأ نب یلع ؤیالوب
مئاقلا وہ لاق ىطلت اران مكترذنأ ىلوالا و قرخآلل انل نإ و یدہلا وہ ایلع نأ ینعی یدہلل انیلع
ودع وہ لاق ىقشألا ال اہالصیال نیعست و ؤعست و ؤائم عست فلأ لك نم لتقی وبضعلاب ماق اذا
یف قرهاطلا تايآلا لیوأت).ہتعیش و ع نینمؤملا ریمأ كاذ لاق ىقتال اہبنجیس و ع دمحم لآ
(۷۸۱-۷۸۰ص ؛ قرهاطلا قرتعلا لئاضف

دریگب دوخ ہب لباقتم ینعم ود ،ماطن ود رد دناوت یم ہملک کی یتح ،یعوضوم لصا تاماطن رد
رد اما تسا ہیما ینب لیبق زا توغاط تلود ینعم ہب تایاور زا یرایسب رد ہک لىل لیوات دننام
:تسا ہتفر راک ہب رتبج ہلود ینعم ہب مہ و مالسلا مہیلع ہمئا ینعم ہب مہ رجف ہروس

ديزي نب رباچ ن ع ، رمش نب ورمع ن ع ، اعوفرم دانسلاب يور : [لاق] ، يفجنل نيدلا فرش - «1» / 11587
هيلع) مئاقلا وه رجفلا رجفلا و :لج و زع هلقو» :لاق ، (مالسلا هيلع) هللا دب ع يبا ن ع ، يفجعجلا
و نينمؤملا ريما عفشللا و نسحللا ىلإ نسحللا نم (مالسلا مهيلع) ةمئالا رشع لايلا و : (مالسلا
يهف ، رتبج ةلود يه رسي اذلا ليللا و :هل كيرش ال هحو هللا وه رتولا و ، (مالسلا اهيلع) ةمطاف
(٦٥٠ ص ، 5 ج ، نأرقلا ريسفت يف ناهربلا) . «(مالسلا هيلع) مئاقلا ةلود ىلإ يرس